

***OPĆI PODACI O POLJOPRIVREDI
OPĆINE ŽEPČE***

Žepče, veljača 2018.

Uvod

Općina Žepče smještena je u srednjem dijelu Bosne i Hercegovine i graniči s općinama Zavidovići, Žepče i Maglaj. Zauzima površinu od 282 km² i šesta je po veličini općina u Zeničko – Dobojskom Kantonu. Od ukupne površine općine 70 % čini ruralno područje. Klima je umjereno kontinentalna, s umjereno ostrim zimama i toplim ljetima.

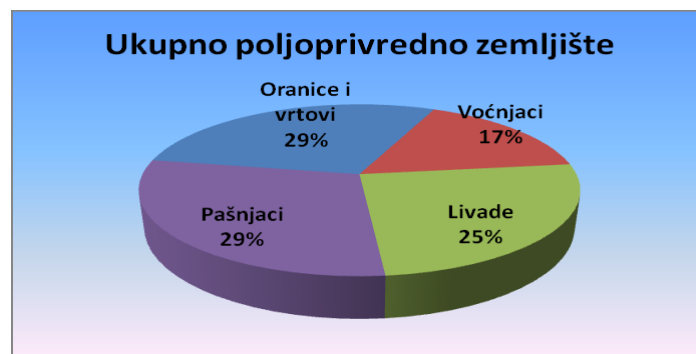
Poljoprivredno zemljište

Od ukupne površine općine, na poljoprivredno zemljište otpada 4.489 ha koje se nalazi u tri definirane zone koje su po svojim ekološkim karakteristikama dosta različite.

Prva zona se nalazi uz dolinu rijeke Bosne na 219 metara nv. Plodna aluvijalno deluvijalna tla su izuzetno pogodna za razvoj poljoprivrede i obuhvataju Žepačko polje, Orahovičko polje, Bistričko polje, Ljeskovičko polje i Viniško polje.

Druga zona je izuzetno povoljna za voćne zasade dok treća zona nije povoljna za razvoj voćnih vrsta što ne znači da u pojedinim mikro lokalitetima neposredno uz naselja ne nalaze svoje mjesto. Zbog toga je ova zona izuzetno povoljna za razvoj stočarstva.

Prema procjenama, od ukupnog broja stanovništva i raspoloživog poljoprivrednog zemljišta, na svakog stanovnika otpada 0,20 ha poljoprivrednog zemljišta.

**Prikaz udjela pojedinih vrsta zemljišta u ukupnom poljoprivrednom zemljištu općine Žepče*

GRANE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Voćarstvo

Voćarstvo je grana poljoprivrede koja se na području općine Žepče sve više intenzivira. Najzastupljenije voćne kulture su: jabuka, šljiva i kruška, i jagodičasto voće (malina, jagoda, kupina, borovnica i aronija).

Visoko-stablašice

Najzastupljenije voćne kulture kada su u pitanju visokostablašice su jabuka, šljiva i kruška. Najveći broj zasada je u Lupoglavu, Brezovom polju, Željeznom polju, Globarici, Gornja Golubinja, Ponijevo. Najzastupljenije kultivirane sorte jabuke koje se uzgajaju na području Žepča su: Golden Delicious, Idared, Jonathan, Braeburn i Granny Smith. Od autohtonih sorti uzgajaju se Petrovnjača, Kanjuška, Kožara, Torulja, Kraljica i dr. Sorte

šljive koje se uzgajaju: Čačanka rodna, Čačanska ljepotica, Stanlay Površina pod intenzivnim zasadima i poluintenzivnim zasadima je oko **51 ha**. Broj proizvođača koji se bave ovakvim načinom uzgoja visokostablašica iznosi cca **120**.

Na općini Žepče se u zadnje tri godinu podižu **intenzivni zasadi lješnjaka**, najviše na području Goliješnice, Brankovići i. Ozimice. Trenutno se po zasadima lješnjaka nalazi cca **8 ha**.

Autohtono voće je prisutno na svakom gazdinstvu sporadično sa većim ili manjem broju sadnica. Primjetno je da se sve veći broj domaćinstava u zadnje vrijeme vraća sadnji autohtonog voća. Voće se uglavnom prodaje na lokalnom tržištu i prerađeno u rakiji i džemova na obiteljskim gazdinstvima. Katastarski, ukupne površine pod voćnjacima na općini Žepče (uključujući i stare autohtone voćnjake) iznose 738 ha.

Jagodičasto voće

Malina je posljednjih godina u općini Žepče postala vodeća voćna vrsta. Najveći broj zasada je na području Željeznog Polja gdje su izasađeni prvi zasadi maline odakle se proširila i na ostala područja općine Žepče kao što su Ozimica, Vitlaci, Bljuva, Vrbica, Golubinja, Gornji Lug, Lupoglav, Vinište, Tatarbudžak, Matina, Pire, Osova, Papratnica i druga seoska područja. Sorte maline koje su najviše

zastupljene su Miker (Meeker) i Vilamet (Willamette), a u zadnje vrijeme se podižu novi zasadi sorte Tulamin (Tulameen) i sve više jednogodišnje sorte Polka. Većina malinjaka se radi po suvremenim principima uzgoja jagodičastog voća, uz

Prema podacima iz rujna 2017.godine uzgojem jagodičastog voća se bavi 2886 proizvođača koji su članovi/kooperanti 3 zadruge i 4 udruženja s područja Željeznog polja, Begov Hana, Lupoglava i Žepča.

Malina ali i ostalo jagodičasto voće se predaje u otkup lokalnim hladnjačama i uglavnom izvozi na strano tržište. Skoro cjelokupnu organizaciju otkupa vrše postojeće poljoprivredne zadruge i udruženja. Vrlo male količine maline se prerade u razne prerađevine kao što su sok, džem, kompot ili rakija, a jedan od prerađivača je OPG "HABAB" iz Željeznog Polja koji u ponudi ima preko 20 proizvoda prerađevina od voća.

Ukupne površine nasada jagodičastog voća u 2017. godini iznose 410,8 ha. Ukupno je otkupljeno 2.177,6 t jagodičastog voća.

Podaci o površinama i otkupu jagodičastog voća u 2017.godini:

Vrsta	Površina u 2017. godini (ha)	Otkupljeno u 2017.godini (t)
Malina	381,1	1 956
Kupina	28,2	185,1
Borovnica	1,5	3,5
Šumska kupina	-	33

Vinogradarstvo

Grana proizvodnje koja je pokrenuta projektom Specijalizirane vinogradarske zadruge „VITIS“ d.o.o. Žepče. Ukupna površina pod intenzivnim nasadima od početnih 9,5 ha se u 2017. godini podigla na 36,6 ha. (pripremljene površine za novih 10 ha, sadnja u proljeće 2018). Vinogradi su podignuti u Viništu, Osovi, Ljubatovićima, Mladoševic, Goliješnici sa planom proširenja i na druga područja općine Žepče te preradom grožđa u vino. U 2017. godini izvršena su punjenja boca naziva "Z", "E", "M", "LJ", "A" vinom iz vinograda žepačkog kraja.

Najveće površine su vlasništvo poduzeća "Povratak" d.o.o. Žepče koje a općini Žepče gradi vlastitu vinariju.

Ratarstvo

Ratarstvo kao grana poljoprivredne proizvodnje na općini Žepče mijenja svoju sliku. Vrsta usjeva je direktno vezana za stočarsku proizvodnju - pšenicu sve više zamjenjuje ječam i kukuruz kao osnovna ishrana stoke. Površine pod žitarica se svake godine kreću oko 300 ha.

Povrtlarstvo

-plastenička proizvodnja

Plastenička proizvodnja na području općine Žepče se i dalje nalazi na značajnom mjestu i u laganom je porastu. Za ovu proizvodnju poljoprivrednici se opredjeljuju zbog vremenskih uvjeta i rizičnosti sijanja na otvorenom prostoru.

U 2017. godini na općini Žepče ukupne površine pod plastenicima iznose oko 2,66 ha.

U plastenicima se proizvodi paprika, rajčica, krastavac, špinat, luk, salata, a nekoliko plasteničara se bave cvjećarskom proizvodnjom. Plasteničari sa dužim iskustvom sami proizvode sadni materijal i plasiraju ga na lokalnom tržištu.

-proizvodnja povrća na otvorenom

Organizirana proizvodnja krastavaca kornišona na otvorenom se odvija od 2013.godine.

U proteklih pet godina proizvodnjom se bavilo 127 proizvođača na površini od 94 dunuma. Ukupne količine kornišona predane u otkup u tom periodu iznose 297,5 t.

Organizaciju proizvodnje krastavca kornišona vrši Razvojna agencija Žepče u suradnji s firmom „Agrona“ d.o.o. Živinice. Cjelokupna količina proizvedenog kornišona ide na tržište Austrije, Njemačke, Švedske, Danske, Engleske i Nizozemske. U posljednje dvije godine zabilježen je pad proizvodnje zbog nestabilnosti tržišta i pada otkupne cijene.

Stočarstvo

Stočni fond na području općine Žepče, u zadnjih nekoliko godina, doživljava lagani pad. Razlozi su visoke cijene hrane za ishranu stoke i nelojalna konkurencija uvoznih stočnih proizvoda koja sve više ugrožava domaću proizvodnju. Također, niske premije i izostanak državnih poticaja dodatno otežavaju bavljenje stočarstvom u većem obimu, izuzev za svoje vlastite potrebe.

Broj grla na području općine Žepče: goveda (3980 grla), ovce (12 100 grla), koze (1 200 grla), perad (28 000 komada), košnice pčela (4 050 komada), konji, magarci, mule i mazge (88 grla), svinje (6050 grla komada (podaci: PO-51/2)

Okup mlijeka u općini Žepče vrše mljekare "Saraj milk" Maglaj te mljekara „ZIM“ d.d. Zenica.

Pčelarstvo

Pčelarstvo je grana poljoprivrede koja je tradicionalno prisutna u općini Žepče. Bavljeno pčelarstvom, zbog kvalitetnog domaćeg meda i povoljnih klimatskih uvjeta, Žepče svrstava u jednu od najzdravijih i najkvalitetnijih sredina u BiH kada su u pitanju prirodni ambijent, klima, čist zrak i voda. Područje u kojem borave pčele je čisto područje nezagađenih šumskih i pašnjačkih površina. Ne dodaju mu se nikakve primjese i radi se o 100% prirodnom proizvodu vrhunske kvalitete što su potvrdile brojne analize proizvoda. Proizvodi se i polen, propolis, matična mliječ, vosak, matice i rojevi.

Na području Žepča registrirana su 123 pčelara, koji su članovi dva udruženja: „Udruga građana pčelara Žepče“ (osnovano 2000. god., 67 članova) i „Udruženje pčelara poljoprivrednika “Matica-ANA ARI” Željezno Polje (osnovano 2003. god., 56 članova).

Ukupan broj košnica iznosi 3 500, na području cijele općine, a godišnje se prosječno proizvede 20 kg meda po košnici; odnosno 70 t godišnje na području općine Žepče. Med se prodaje uglavnom na području općine Žepče, te susjednih općina, Doboj, Zavidovići, Maglaj i Zenica, Sarajevo.

Mljekarstvo i sirarstvo

Proizvodnja sireva u općini Žepče ima dugu tradiciju. Raznolikost i specifičnost tih sireva uvjetovana je klimatskim obilježjima ovog područja te tradicijom hranidbe i držanja mliječne stoke kao i recepturom prerade mlijeka u sir. Proizvodnja autohtonih mliječnih proizvoda, pa tako i sira, održala se u općini Žepče stoljećima.

Na području Žepča se danas proizvode različite vrste sireva kao što su: masni suhi sir, kiseli svježi sir, kiseli suhi sir, svježi sir, trapist, mozzarella, feta, skuta, škripavac, te sirevi s raznim dodatcima kao što je različito začinsko i ljekovito bilje, povrće i sušeno voće i sušeno meso. Sirevi se rade uglavnom od kravljeg mlijeka, ali značajno je napomenuti da se također rade i od ovčjeg i kozjeg mlijeka.

Karakteristično je da se proizvodnja i potrošnja ovih proizvoda odvija, još uvijek, dobrim dijelom u samim seoskim domaćinstvima. Tehnologija većine ovih sireva je jednostavna, prilagođena skromnim uvjetima domaćinstva, a proizvodni postupak nije pretrpio značajnije promjene u odnosu na prvobitni način proizvodnje.

Na području općine Žepče djeluje Udruženje poljoprivrednika „Proizvođači mlijeka“ koji okupljaju oko 120 kooperanata koji pored prodaje mlijeka u svježem stanju proizvode razne vrste domaćih sireva.

Ljekovito bilje

Ljekovito bilje se na području općine Žepče uzgaja na oko 4 ha površine, a od vrsta najzastupljenije su matičnjak (*Melissa officinalis* L., fam.Lamiaceae), neven (*Calendula officinalis* L. fam.Asteraceae) i lavanda (*Lavandula vera* DC.,fam.Lamiaceae.). OPZ Agrofarm Žepče, okuplja kooperante koji se bave uzgojem ljekovitog bilja, vrši otkup proizvedene sirovine, sušenog bilja i eteričnih ulja, proizvodi eterična ulja i ista plasira na tržište.

Od 2008. godine OPZ „Agrofarm“ Žepče krenula je s preradom (destilacijom) matičnjaka, gdje je od 2008. - 2017. godine preradom dobiveno oko 75 kg čistog eteričnog ulja matičnjaka. Proizvodnja eteričnih ulja organizira se u partnerstvu s Udrugom poduzetnika i poslodavaca (UPIP) Žepče. UPIP Žepče je vlasnik opreme za preradu, fiksni destilator kapaciteta 1500 l, tri mobilna destilatora, svaki kapaciteta 350 l, koji se voze direktno na njivu i direktno se proizvodi eterično ulje. Također je u 2017 godini OPZ Agrofarm u suradnji s UPIP-om Žepče proizvela i eterično ulje smilja, od sirovine dopremljene iz Hercegovine. Destilatori se koriste i za proizvodnju eteričnih ulja od drugih biljnih vrsta kao što su bor, jeka, smreka, lavanda, kadulja.

Dio kooperanata koji se bavi uzgojem Matičnjaka, proizvodi po principima organske proizvodnje i poštuje principe proizvodnje standarda (EC) No:843/2007, a dio njih je i organski certificiran prema standardima organske proizvodnje.

Eterična ulja se najvećim dijelom plasiraju na tržište SAD-a i Europske unije.

Poljoprivredne apoteke

Cjelokupni razvoj poljoprivrede općine Žepče prati postojanje 6 poljoprivrednih apoteka (Novi Šeher, Radovlje, Zenički put, Bistrica, Begov Han, Žepče) koje uspijevaju da zadovolje potraživanja poljoprivrednih proizvođača na općini Žepče.

Veterinarske stanice na području općine Žepče

Na području općine Žepče trenutno je registrirana samo Veterinarska stanica “MIA VET”, Žepče, Ulica prva (druga veterinarska stanica u stečaju).

Skladišni i rashladni kapaciteti:

Poljoprivredni obrt „Batakuša“ Željezno Polje,

Privatna hladnjača u Željeznom Polju kapaciteta 200 m³. U hladnjači je smješten tunel za duboko zamrzavanje do -40 °C i komora za čuvanje plodova od -18°C do -20°C.

Hladnjača „Agroinkubator“ Žepče,

Raspoloža se dvije komore ukupnog kapaciteta 300 m³, ima mogućnost pothlađivanja do +4°C, glavna namjena je čuvanje svježeg voća i povrća. Hladnjača je na raspolaganju svim korisnicima kako sa općine Žepče tako i sa ostalih općina.

Hladnjača „Heko“ u Begov Hanu

Hladnjača za zamrzavanje, skladištenje i preradu jagodičastog voća. Površina poslovne površine iznosi 369,68 m², površina komore 133,30 m², a kapacitet hladnjače je 800 t.

Hladnjača „Natural Food“ u Željeznom Polju

Puštena u rad 29.04.2015.godine. Hladnjača ima kapacitet 30 tona dnevnog zamrzavanja i mogućnost 300 tona skladištenja.

Registrirane poljoprivredne zadruge u općini Žepče:

Broj:	Naziv zadruge:	Kontakt informacije:	Kontakt osoba:	Godina osnivanja:
1.	Poljoprivredna zadruga „Poljar“ Žepče	poljarzepce@gmail.com Tel: 060 316 3275	Kenan Sinanović	2002.
2.	Opća poljoprivredna zadruga „Agrofarm“ Žepče	agrofarm.zepce@gmail.com Tel: 032 888 058;	Ljubica Mijatović (VD)	2005.
3.	Opća zemljoradnička zadruga „Žepački Rolend“ p.o. Žepče	zepakkirolend@gmail.com Mob: 061 594 776	Mirzet Krehmić	2011.
4.	Specijalizirana vinogradarska zadruga „Vitis“ Žepče	cromont@cromont.info Tel: 032 888 400	Vinko Zovko	2014.
5.	Poljoprivredna zadruga „Croland“ Žepče	zeljo.sumic@hotmail.com Mob:063 727 774	Željko Šumić (Franjo)	2016.
6.	Poljoprivredno savjetodavna zadruga „Agrina“		Maja	2017.

Registrirana Poljoprivredna udruženja u općini Žepče:

Broj:	Naziv udruženja:	Kontakt informacije:	Kontakt osoba:	Godina osnivanja:
1.	“Udruga građana pčelara Žepče”	nevenko@bih.net.ba Mob: 063 333 280	Nevenko Grlić	2000.
2.	Udruženje pčelara poljoprivrednika “Matica ANA ARI” Željezno Polje	anaarize@gmail.com sisicmujo@gmail.com Mob: 061 618 645; 061 647 149	Mujo Šišić	2003.
3.	UP”Proizvođači maline kooperanti Željezno Polje –Žepče”	suvad1969@yahoo.com Mob: 061 692 450; 062 866 351	Emir Tutnić	2005.
4.	Udruženje invalidi poljoprivrednici “PATRIOT” Željezno Polje	ug.zepackipatrioti@gmail.com Mob: 062 459 578	Elvir Čizmić	2009.
5.	Udruženje poljoprivrednika “PROIZVOĐAČI MLIJEKA” Željezno Polje	Mob: 061 451 707	Samir Krehmić	2010.
6.	Udruženje “EKO AGRAR” Begov Han	fatimamemcic@hotmail.com Mob: 061798 755	Fatima Memčić	2011.
7.	Udruženje “ŽITOPLOD” Žepče	lkw.barbaric@gmail.com Mob: 063 333 736	Martin Barbarić	2012.
8.	Udruga poljoprivrednika “Poljoprivrenik ŽE”	Tel: 063 376 196	Anto Mrkonjić	2015.
9.	Udruženje poljoprivrednika “Agro Grup”	opgsumic720@gmail.com Tel: 063 384 922	Željko Šumić (Branko)	2016.

Registracija poljoprivrednih gazdinstva, klijenata i obrta

1.	Ukupan broj registriranih poljoprivrednih gazdinstava i klijenata na općini Žepče	1992
2.	Broj registriranih poljoprivrednih obrta	115